

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Відділ аспірантури і докторантури

Кафедра терапії та реабілітації

**ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
І7 «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри терапії та реабілітації

протокол № 21 від 03.07.2025 року

Завідувачка кафедри терапії та реабілітації _____ доц. Гузій О.В.

Львів-2025

Пояснювальна записка

Екзамен «Терапія та реабілітація» покликаний виявити рівень теоретичних знань та практичних навичок, набутих вступниками до аспірантури з основних профільюючих навчальних дисциплін відповідної освітньої спеціальності: «Клінічний та реабілітаційний менеджмент у разі порушення діяльності опорно-рухового апарату», «Клінічний та реабілітаційний менеджмент у разі порушення діяльності серцево-судинної та дихальної систем», «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні функції нервової системи», «Основи практичної діяльності у фізичній терапії», «Фізична терапія в неонатології та педіатрії».

Екзаменаційні завдання є набором, однаковим для всіх, питань з вище перелічених напрямків.

«Основи практичної діяльності у фізичній терапії»

Метою даного курсу є ознайомлення студентів з основними принципами професійної діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта, сферою його роботи і вимогами до його діяльності.

Після прослуховування курсу студент повинен знати:

- ~ цілі, завдання і методи фізичної терапії та ерготерапії;
- ~ професійні вимоги, стандарти, етичні норми і психологічні підходи до пацієнтів;
- ~ права пацієнтів при проведенні фізичної терапії;
- ~ особливості реабілітаційної діяльності в закладах системи охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, в громадському секторі та приватної реабілітаційної практики.

Після прослуховування курсу студент повинен вміти:

- ~ проводити опитування пацієнтів;
- ~ здійснювати у загальних рисах планування індивідуальної реабілітаційної програми;
- ~ забезпечувати ведення відповідної документації;
- ~ спілкуватися з пацієнтами та неповносправними в умовах клініки, реабілітаційного центру та загалом у суспільстві.

1. Загальні відомості про фізичну терапію.

Реабілітація та її різновиди. Загальні відомості про фізичну терапію.

Конфіденційність.

Ведення медичних записів та спілкування з пацієнтом.

Суб'єктивна і об'єктивна інформація, коротко- і довготермінові цілі. Вимоги до викладу матеріалу. Загальні вимоги до спілкування. Вербальне і невербальне спілкування; вислуховування. Перешкоди спілкуванню.

2. Принципи розташування та переміщення пацієнта.

Основні принципи розташування і драпірування пацієнта. Переміщення пацієнта. Загальні правила пересування пацієнта. Моделі пересування з використанням основних технічних засобів. Методи підстраховки. Переміщення пацієнта у ліжку (вгору, донизу, обертання). Переміщення з ліжка на візок і у зворотному напрямку. Принципи підбору і підгонки технічних засобів пересування. Оволодіння навичками використання технічних засобів пересування.

3. Застосування пасивних і активних вправ.

Загальне ознайомлення з активними і пасивними вправами – визначення, мета застосування, вплив на діяльність різних систем організму. Показання і протипоказання до застосування пасивних і активних вправ.

4. Контроль за життєвими показниками.

Методи вимірювання основних життєвих показників. Фактори, які можуть впливати на життєві показники.

5. Адаптація навколишнього середовища до потреб неповносправних.

Загальні положення. Адаптація житлових об'єктів, реабілітаційних центрів, об'єктів загального користування.

«Клінічний та реабілітаційний менеджмент у разі порушення діяльності опорно-рухового апарату»

Метою даного курсу є поглиблення знань студентів про особливості будови опорно-рухового апарату людини, набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для оцінки його основних порушень (переломи, вивихи, розтягнення зв'язок, сколіоз та ін.) та розробки і реалізації плану реабілітаційних заходів.

Після прослуховування курсу студент повинен знати:

- ~ анатомо-морфологічні особливості будови опорно-рухового апарату людини;
- ~ принципи артрокінематики та основні біомеханічні властивості тканин;
- ~ показання і протипоказання до застосування методів фізичної терапії і розуміти причини виникнення несприятливих реакцій при проведенні фізичної терапії.

Після прослуховування курсу студент повинен вміти:

- ~ застосовувати знання з анатомії, фізіології та біомеханіки для проведення оцінки і лікування порушень діяльності опорно-рухового апарату;
- ~ застосовувати методику ортопедичного обстеження;
- ~ описувати порушення діяльності опорно-рухового апарату та пояснювати причину їх виникнення;
- ~ складати і розвивати індивідуальні програми фізичної терапії;
- ~ співпрацювати з іншими спеціалістами з галузі охорони здоров'я.

1. Основи анатомії та біомеханіки. Артрокінематика.

Будова та функції м'язово-скелетної системи. Біомеханічні особливості діяльності опорно-рухового апарату. Класифікація суглобів та їх рух. Застосування «суглобової гри» в фізичній терапії.

2. Біомеханічні властивості тканин.

Баланс обмінних процесів у суглобах. Біомеханічні властивості зв'язок і сухожиль. Біомеханіка м'язових скорочень. Підсумковий рух у суглобі та неврологічні і м'язові фактори, що впливають на нього. М'язова архітектура. Співвідношення сили і довжини м'язів та сили і швидкості скорочення м'язів. М'язовий тонус та синергізм і антагонізм у роботі м'язів.

3. Обстеження опорно-рухового апарату.

Принципи і методи обстеження опорно-рухового апарату. Основні положення обстеження амплітуди руху. Обстеження м'язової системи. Вимірювання амплітуди руху і мануальне тестування сили м'язів: шиї, тулуба, плечового поясу, кульшового суглобу, колінного та гомілковостопного суглобів. Функціональне обстеження постави і ходи. Визначення рухових проблем.

4. Засоби і методи фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Встановлення цілей фізичної терапії. Планування реабілітаційного процесу. Підбір методів і засобів фізичної терапії на різних етапах загоєння чи хвороби.

5. Фізична терапія при травматичних пошкодженнях та захворюваннях опорно-рухового апарату.

Класифікація травматичних пошкоджень. Методи лікування в травматології і ортопедії. Регенерація кісткової тканини. Переломи верхніх та нижніх кінцівок: клінічні

прояви, лікування, завдання і методи фізичної терапії. Переломи тазу і хребта. Фізична терапія при захворюваннях суглобів. Фізична терапія при захворюваннях хребта.

6. Фізична терапія при ампутаціях та термальних травмах.

Медичні та біомеханічні проблеми пов'язані з ампутацією. Етапи реабілітаційної програми при ампутації. Види і ступені опіків. Фізична терапія на різних етапах опікової хвороби. Фізична терапія при відмороженнях.

«Клінічний та реабілітаційний менеджмент у разі порушення діяльності дихальної та серцево-судинної систем»

Метою даного курсу є поглиблення знань студентів про особливості будови та функцій дихальної та серцево-судинної систем організму людини, набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для проведення реабілітаційного обстеження, оцінювання та фізичної терапії осіб із захворюваннями та порушеннями діяльності органів дихання та серцево-судинної системи.

Після прослуховування курсу студент повинен знати:

- ~ особливості будови і функцій дихальної та серцево-судинної систем;
- ~ основні патологічні стани і порушення діяльності дихальної та серцево-судинної систем;
- ~ особливості проведення відповідного реабілітаційного обстеження у разі порушень дихальної та серцево-судинної систем, оцінювання та контролю основних показників та ефективності фізичної терапії в процесі проведення фізичної терапії;
- ~ покази і протипокази до застосування методів фізичної терапії і розуміти причини виникнення несприятливих реакцій під час проведення фізичної терапії.

Після прослуховування курсу студент повинен вміти:

- ~ застосовувати знання з анатомії, фізіології та патології для проведення оцінювання і лікування порушень діяльності серцево-судинної і дихальної систем;
- ~ знати основний зміст діяльності фахівця фізичної терапії з створення, виконання та корекції програм фізичної терапії у разі порушень діяльності дихальної та серцево-судинної систем;
- ~ володіти засобами та методиками фізичної терапії у разі порушень діяльності дихальної та серцево-судинної систем;

~ складати і реалізовувати індивідуальну програму фізичної терапії.

1. Анатомія та фізіологія органів дихання та серцево-судинної системи.

Анатомія грудної клітки, бронхіального дерева, легень та органів серцево-судинної системи. Основні та додаткові дихальні м'язи. Механізм дихання. Фізіологічні механізми дихання. Газообмін у легенях. Система регуляції дихання. Фізіологія серцево-судинної системи.

2. Патологічна фізіологія дихання.

Дихальна недостатність. Порушення альвеолярної вентиляції. Порушення регуляції зовнішнього дихання, задишка. Вплив недостатності дихання на організм людини. Обструктивні патології. Рестриктивні патології. Накладання патологій.

3. Обстеження хворих з ураженням дихальної системи та серцево-судинної систем.

Медична історія хвороби. Принципи фізичного обстеження. Функціональне обстеження. Принципи обстеження із врахуванням МКФ.

4. Фізична терапія хворих з ураженням дихальної та серцево-судинної систем.

Мета, завдання, показання, протипоказання та принципи занять з фізичної терапії. Терапевтичні вправи. Постуральний дренаж. Реабілітаційні маніпуляційні втручання. Складання програми з фізичної терапії.

«Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні функції нервової системи»

Метою даного курсу є поглиблення знань студентів про основні особливості будови та функціонування центральної і периферійної нервової системи, набуття ними теоретичних та практичних навичок оцінки стану пацієнта при пошкодженнях нервової системи (інсульт, пошкодження спинного мозку, пухлини та ін.), а також вмінь застосування методів фізичної терапії при порушеннях діяльності нервової системи.

Після прослуховування курсу студент повинен знати:

- ~ анатомо-морфологічні особливості будови нервової системи людини;
- ~ патологію і клінічні прояви основні видів пошкодження нервової системи та їх наслідки;
- ~ вплив медичних препаратів на ЦНС і узгодження реабілітаційного процесу з лікувальним;
- ~ показання та протипоказання до застосування методів фізичної терапії.

Після прослуховування курсу студент повинен вміти:

- ~ застосовувати знання з анатомії, фізіології та біомеханіки для проведення оцінювання і лікування при пошкодженні нервової системи;

- ~ проводити неврологічне і функціональне обстеження;
- ~ описувати порушення при пошкодженні нервової системи та пояснювати причину їх виникнення;
- ~ складати та розвивати індивідуальну програму лікування;
- ~ співпрацювати з іншими спеціалістами з галузі охорони здоров'я.

1. Пошкодження хребта та спинного мозку.

Механізм та класифікація пошкоджень. Симптоми і ознаки пошкодження спинного мозку. Спинномозкові синдроми. Медичні заходи після пошкодження хребта і спинного мозку (хірургічні і не хірургічні втручання, типи фіксаторів). Принципи проведення обстеження при пошкодженні хребта та спинного мозку (вимірювання амплітуди руху, тестування сили м'язів, неврологічне тестування). Фізичне і функціональне обстеження (несамостійні вправи на підтримку амплітуди руху у суглобах, навички переміщення у ліжку і на маті, переміщення у візку, самообслуговування).

2. Ускладнення після пошкодження хребта і спинного мозку.

Профілактика, виникнення, лікування відлежин. Профілактика автономної дисрефлексії, постуральної гіпотензії, гетеротопічного закріплення, контрактур, тромбофлебіту, гіперкальциурії і гіперкальцемії. Порушення роботи сечового міхура і кишечника (анатомія, типи порушень, обстеження, ускладнення, інфекції сечовидільних шляхів, порушення роботи кишечника, тренування). Статеві розлади (терапія психологічного порушення, вплив медичних препаратів, фізіологічна і соціальна адаптація). Порушення діяльності системи дихання при пошкодженні хребта і спинного мозку (порушення акту вдиху і видиху, оцінка стану системи дихання, тренування).

3. Гострі порушення мозкового кровообігу.

Ризик виникнення гострих порушень мозкового кровообігу, види ГПМК, локалізація інсультів. Характеристика геморагічного інсульту (паренхіматозний крововилив, субарахноїдальний крововилив). Характеристика ішемічного інсульту (тромботичне і емболічне розм'якшення мозку, нетромботичні інсульти). Ускладнення після інсультів.

4. Обстеження та фізична терапія хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу.

Психічний статус хворих; порушення сприймання; спілкування, види афазій; вимірювання амплітуди рухів та тону м'язів; визначення функціональних можливостей хворих з ГПМК. Показання, протипоказання до проведення занять з фізичної терапії; складання програми 1-го етапу фізичної терапії. Вправи на утримання рівноваги; зміна положень; контроль м'язів тазу; допоміжні засоби пересування. Фізична терапія хворих на 2-му етапі (корекція ходи, бар'єри середовища). Складання домашньої реабілітаційної програми.

"Фізична терапія в неонатології та педіатрії"

Мета: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для проведення фізичної терапії дітей різного віку із захворюваннями систем організму.

Після засвоєння курсу студенти будуть:

знати

1. особливості розвитку дітей різного віку,
2. основні захворювання та порушення характерні для дитячого віку;
3. особливості застосування фізичної терапії у педіатрії.

вміти

1. проводити необхідні обстеження, визначати найбільш проблемні сфери пацієнта та розуміти їх причину;
2. обґрунтувати застосування тих чи інших засобів та методів фізичної терапії дітей різного віку та з різною патологією;
3. попереджувати загострення та ускладнення, відновлювати здоров'я та працездатність, враховуючи при цьому показання, протипоказання до використання.

1. Нормальний розвиток дитини перших років життя

1. періодизація дитячого віку;
2. фізичний розвиток дітей різного віку;
3. семіотика порушень фізичного розвитку;
4. методики досліджень у педіатрії;
5. рефлекси;
6. особливості проведення фізичної терапії з дітьми до року.

2 . Недоношені діти та діти після пологової травми

1. ступені, причини недоношеності;
2. морфологічні та функціональні ознаки;
3. порівняльна характеристика доношених та недоношених дітей;
4. причини та види пологових травм;
5. особливості проведення фізичної терапії з недоношеними та після пологових травм.

3. Особливості дослідження нервової системи у дітей

1. анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у дітей різного віку;
2. методи дослідження нервової системи у дитячому віці;

3. патологічні рефлекс.

4. Особливості фізичної терапії дітей з ДЦП та захворюваннями нервової системи

1. основні захворювання та порушення нервової системи у дітей;
2. дитячий церебральний параліч: етіологія, патогенез, класифікація;
3. характеристика форм ДЦП;
4. сучасна модель реабілітації. Міжнародна класифікація функціонування дітей та підлітків.
5. принципи фізичної терапії дітей з церебральним паралічем;
6. старт-цілі у фізичній терапії;
7. особливості фізичної терапії дітей з захворюваннями нервової системи

5. Фізична терапія дітей із захворюваннями основних систем організму

1. Фізична терапія дітей з ураженнями та захворюваннями опорно-рухового апарату;
2. Фізична терапія дітей з онкологічною патологією;
3. Фізична терапія в хірургії.

Питання для підготовки

1. Вогнищеві симптоми при гострому порушенні мозкового кровообігу
2. Механізм виникнення ішемічних інсультів
3. Види геморагічних та ішемічних інсультів
4. Рухові порушення у разі інсульту
5. Визначення терміну «афазія».
6. Ускладнення гострого періоду внаслідок перенесеного інсульту?
7. Дайте визначення терміну «інсульт».
8. Завдання фізичної терапії у гострому періоді.
9. Рухові навички, якими мають оволодіти пацієнти з гострим порушенням мозкового кровообігу.
10. Дайте визначення терміну «апраксія».
11. Причини виникнення гострого порушення мозкового кровообігу.
12. Неврологічне обстеження при гострому порушенні мозкового кровообігу.
13. Синергії нижньої і верхньої кінцівки.
14. Протипоказання до занять активною реабілітацією з хворими з гострим порушенням мозкового кровообігу.
15. Синдром ураження «кінського хвоста».
16. Неврологічні рівні пошкодження спинного мозку.
17. Порушення роботи сечового міхура при пошкодженні спинного мозку.
18. Симптоми автономної дисрефлексії (гіперрефлексії)
19. Особливості тетра- або квадрапарезу

20. Характеристика належків (відлежин)
21. Ознаки (симптоми) утворення гетеротопічного окостеніння.
22. Особливості ураження дихальних м'язів у разі спинно-мозкової травми.
23. Сухожилкові рефлексі верхніх та нижніх кінцівок.
24. Протипоказання вимірювання амплітуди руху у суглобах нижніх та верхніх кінцівок при нестабільності хребта.
25. Ознаки постуральної гіпотензії або ортостатичного колапсу.
26. Структури передньої опори хребта.
27. Завдання фізичної терапії на фібробластичній стадії загоєння рани.
28. Вимірювання амплітуди руху за допомогою гоніометра.
29. Види контрактур (анталгічна, артрогенна, міогенна та теногенна).
30. Анкілоз суглоба.
31. Причини виникнення та особливості атрофії м'язів.
32. Ригідність суглоба.
33. Дайте визначення поняття «травматичний вивих».
34. Мануальне м'язове тестування
35. Загоєння перелому.
36. Площини тіла та рухи, що можуть бути виконані відносно кожної з них.
37. Компоненти руху суглобових поверхонь.
38. Типи м'язової роботи.
39. Розтяг м'язів тканин та можливі причини його виникнення.
40. Чинники, які необхідно враховувати при створенні реабілітаційної програми для осіб з пошкодженням опорно-рухового апарату.
41. Протипоказання до вимірювання амплітуди рухів.
42. Чинники, які можуть негативно вплинути на спілкування з пацієнтом
43. Ділянки з підвищеним тиском на шкіру, коли пацієнт знаходиться у різних положеннях і має ризик виникнення відлежин.
44. Пасивні, активні вправи.
45. Недоліки застосування рами-трапеції (ходунців)
46. Конфіденційність у роботі із пацієнтом.
47. Об'єктивна, суб'єктивна інформація про пацієнта.
48. Моделі пересування із додатковими засобами реабілітації: чотириточкова, двоточкова.
49. Страхувальні позиції: при спуску пацієнта на милицях з бордюру, підйом пацієнта на милицях сходами, спуск пацієнта на милицях сходами.
50. Основні вимоги до ведення записів.
51. Підбір милиць під пахву, милиць з підлокітником (канадські), висоти і ширини сидіння крісла колісного.

52. У якому випадку виникає «жорстке» кінцеве відчуття, наведіть приклад.
53. Патогенез, етіологія та клінічний перебіг бронхіальної астми, пневмотораксу.
54. Постуральний дренаж і втручання для очищення дихальних шляхів.
55. Обструктивні захворювання дихання.
56. Синдроми та симптоми з боку дихальної та серцево-судинної системи
57. Маніпуляційні втручання.
58. Терапевтичні вправи у разі порушення діяльності дихальної та серцево-судинної систем.
59. Дихальні вправи та дихальні техніки.
60. Позиціонування.
61. Реабілітаційне обстеження пацієнта з порушенням роботи органів дихання.
62. Патологічні пози та обстеження м'язового тону у новонароджених
63. Безумовні рефлекси
64. Умови проведення клінічного обстеження новонародженого та як оцінюється крик у новонароджених
65. Нормальний розвиток дитини до першого року життя
66. Оцінювання м'язового тону у новонароджених.
67. Семіотика порушення фізичного розвитку у дітей
68. Класифікація ДЦП. Принципи фізичної терапії для ДЦП
69. Вимоги до проведення занять з ФТ для недоношених дітей
70. Складові реабілітаційного обстеження
71. Обстеження довжини м'язів та активний розтяг м'язів при ДЦП
72. Вправи для тренування ходи
73. Функції великої моторики для обстеження у дитини з ЦП
74. Фактори формування контрактур та деформацій при ДЦП
75. Вправи для тренування контролю голови у положенні лежачи на животі
76. Лікувальні положення та вимоги до різних способів фіксації
77. Фізична терапія у разі ДЦП
78. Хвороба Шлатера (клініка та лікування)
79. Фізична терапія при хворобі Пертеса
80. Фізична терапія юнацького остеохондрозу
81. Особливості фізичної терапії при остеохондропатіях
82. Сколіоз та фізична терапія
83. Фізична терапія при вроджених дитячих захворюваннях ОРА

Література

1. Аксельсон П., Чесни Д.Я., Мінкель Ж. Керівництво для вибору інвалідного візка. Львів: Місіонер, 2002. – 72 с.
2. Аксельсон П., Чесни Д.Я., Мінкель Ж., Перр А. Посібник для підготовки

користувача інвалідним візком з ручним приводом. Львів: Місіонер, 2002. – 172 с.

3. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію. Львів: Українські технології, 2008. –200 с.

4. Вовканич А.С. Інструктивні матеріали по догляду за хворими з травмою спинного мозку. Львів: Солар-2000, 2000. - 54 с.

5. Вроджені вади та спадкові захворювання : лекція з навчальної дисципліни "Фізична терапія в неонатології та педіатрії" з дисципліни другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня вищої освіти "Магістр" галузі знань 22 "Охорона здоров'я" спеціальності 227 "Фізична терапія, Ерготерапія" спеціалізації 227.1 "Фізична терапія" та 227.2 "Ерготерапія" / розроб. Ціж Л. М. - Львів, 2019. - 9 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

6. Вступ у дисципліну. Основна термінологія у неонатології та педіатрії: лекція з навчальної дисципліни "Фізична терапія в неонатології та педіатрії" другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня вищої освіти "Магістр" галузі знань 22 "Охорона здоров'я" спеціальності 227 "Фізична терапія, Ерготерапія" спеціалізації 227.1 "Фізична терапія" та 227.2 "Ерготерапія" / розроб. Ціж Л. М. - Львів, 2019. - 5 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

7. Герцик А. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату : монографія / Андрій Герцик. - Львів: ЛДУФК, 2018. - 388 с.

8. Джегер ЛяВонн Перенесення і підйом дітей і підлітків. Львів: Наутілус, 2000. – 27с.

9. Івасик Н. Фізична реабілітація при порушенні діяльності дихальної системи: Метод. рекомендації до практичних занять для студ. факультету здоров'я людини і туризму.

10. Івасик Н.О. Фізична реабілітація при порушенні діяльності органів дихання. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю. – Л.:УкрПол, 2007. – 168 с.

11. Крук Б.Р. Куц О.С. Нові технології фізичної реабілітації неповносправних осіб з хреботно-спинномозковою травмою шийного відділу // Методичний посібник. Львів., Українські технології, 2006. – С. 135. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10397>

12. Крук Р. Б. Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні функцій нервової системи : курс лекцій з навчальної дисципліни для студентів спеціальності : 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Крук Р. Б. - Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2021. - 86 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

13. Михалюк Є.Л., Резніченко Ю.Г. Особливості фізичної реабілітації в педіатрії. Підручник. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. - 164 с.

14. Наказ МОЗ України від 20.04.2021 р. № 771 «Про затвердження Протоколу

надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам»

15. Окамото Г. «Основи фізичної реабілітації. Львів: Галицька видавнича спілка, 2002. - 294 с.

16. Особливості організації процесу фізичної реабілітації осіб із хребетно-спинномозковою травмою в умовах стаціонару [Електронний ресурс] / Б. Р.Крук, В. В. Рокошевська, О. Ю. Білянський, А. М. Герцик // Спортивна наука України. – 2015. №2 <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9696>

17. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – Київ, 2022. – 164 с.

18. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунoproфілактики: П74 Підручник / С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрко, Л.В. Беш та ін.; за ред. С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрка. — 2-е вид., переробл. і доп. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 552 с.

19. Слободян Л.М., Лобода В.Ф., Процайло Н.Б. Діагностика захворювань та реабілітація дітей. – Т.: Укрмедкнига, 2014. – 614 с.

20. Терапевтичні вправи: методичний посібник / О. Єжова, К. Тимрук-Скоропад, Л. Ціж, О. Ситник - Житомир, «Євро-Волинь», 2021. - 152 р.

21. Тиравська О. І. Біомеханіка м'язових скорочень : лекція № 7/8 з навчальної дисципліни "Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату" для студентів спеціальності 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Тиравська О. І. - Львів, 2019. - 9 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

22. Тиравська О. І. Об'єктивне оцінювання стану пацієнта. Планування реабілітаційного процесу: лекція № 11/12 з навчальної дисципліни "Обстеження, методи оцінювання та контролю при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату" для студентів спеціальності 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Тиравська О. І. - Львів, 2019. - 5 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

23. Тиравська О. І. Обстеження у фізичній терапії: лекція № 9/10 з навчальної дисципліни "Обстеження, методи оцінювання та контролю при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату" для студентів спеціальності 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Тиравська О. І. - Львів, 2019. - 7 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

24. Тиравська О. І. Фізична терапія на різних стадіях загоєння. Контроль у фізичній терапії: лекція № 13/14 з навчальної дисципліни "Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату" для студентів спеціальності 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Тиравська О. І. - Львів, 2019. - 8 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

25. Тиравська О. І. Фізична терапія при больовому синдромі. Фізична терапія при втраті амплітуди руху. Фізична терапія при втраті силових якостей : лекція № 15/16 з

навчальної дисципліни "Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату" для студентів спеціальності 227 "Фізична терапія та ерготерапія" / Тиравська О. І. - Львів, 2019. - 11 с. Електронний ресурс: <https://repository.ldufk.edu.ua/>

26. Фізична терапія та ерготерапія в педіатрії: метод. вказ. до проведення практичного заняття магістрів 2-го курсу IV мед. ф-ту / упоряд. А.Г. Істомін, К.І. Терешкін, А.С. Сушецька та ін. – Харків: ХНМУ, 2020. – 32 с.